

МОДУНАВКА.

№ 23.

Београдъ 7. Јунія.

1846.

УЗКЛИКЪ

ПРИ ПОВРАТКУ У ОТАЧИНУ НЪГОВЕ СВѢТЛОСТИ МИЛОСТИВОГА ГОСПОДАРА И КНЯЗА НАШЕГА АЛЕКСАНДРА КАРАЂОРЂЕВИЋА, СРЕЂНО ВЛАДАЮЋЕГА.

Књазъ долази... устаните,
На коньима потеците
 Низъ планине
 Крозъ долине
Нѣм' на суретъ, сви сви... цвѣтъемъ
 И ловоромъ, србске дѣве,
Путъ поспите долазећемъ.

О радости! народъ врви,
Ко ће преће, ко да -й првый:
 Стѣга ние
 Да с' невів;
Одъ узклика одъ пущняве
 Све затутњи, све заглуши,
Тресу с' градови и дубраве.

Крозъ пукъ ступа Свѣтла Глава,
Коју чиста обрача слава:
 Свакъ съ погледи
 Нѣга слѣди
Ко што нога за Нѣмъ ступа,
 Свака душа за Нѣмъ дише,
Свако срце за Нѣг' луна.

Охъ любави одъ народа!
Богъ т' упали, Богъ те пода!
 Народима
 И кральми
Сласть да будешъ надъ свим' мила,
 Да обонимъ будешъ дика,
Обонима срећа и сила.

Онетъ на тви' крили свети
Име славно ет' пролети
 Одъ Тимока
 До изтока,
Одъ Дунава до Балкана,
 Кано новымъ надъ створенѣмъ
Мила зрака првогъ дана.

Све оживи, све устане,
Сусѣдъ за часть срећанъ стане:
 Там' по гори
 Пѣсна с' ори,
Свудъ с' уздисай желе диже,
 Одъ радости суза сузу
На свачијемъ лицу стиже.

Еръ то -й име силне моћи,
На бруду в лучъ средъ воћи;
 Есть блажене
 Успомене;
Надежде в залогъ, общтой
 И горућој цѣљи любави;
Поджижай с живый къ слави.

„О блажени међ' коима
„Храмъ то име явный има!
 „Ко племена
 „Тогъ храбрена
„Свето стабло грли и гон!"
 Тако, о Срби, нась поздравля
Сусѣдъ, братъ нашъ, так' намъ пои.

Срећни, о срећни, устаните,
На коньима потеците
 Низъ планине
 Крозъ долине
Нѣм' на поклонъ, сви сви... цвѣтъемъ
 И ловоромъ србске дѣве,
Нутъ поспите долазећемъ.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
www
Онрадости! народъ врви,...
Ко да -й преће, ко да -й првый...
Стѣга нис
Да с' невіе;
Одъ узлика одъ пущиаве
Све затутни, све заглушки,
Тресу с' градови и дубраве. —

Ет' крѣпости Твоє плода,
Главо свѣтла Србскогъ рода!...
Съ великога
Отца Твога
Светъ си Ты намъ; ал' си міо,
Што с' добыту одъ Нѣг' слободъ
Законосчу утврдио.

Твой ће престоль поноситый
Срце Срба од-садъ быти,
Твоя круна
Пѣсна пунा
Заслужене славе, а груди,
Вѣрне груди свега Србства
Бытѣе штитъ Твой противъ худы —

М. Б.

СЛОВО СОКРАТОВО.

СОКРАТЬ САВѢТУЕ СВОГЪ ПРИЯТЕЛЯ ДИМОНИКА,
који је као јладић у стране земље, науке радв, полазио.
(Продуженіе.)

Немой држати никога за пріятеля преће, не-
го дознашъ, како се обходио са своимъ прећаш-
њимъ пріятельима, єръ надай се, да ће и пре-
ма теби такавъ быти, какавъ с према нѣмима
быо. Налазеши се у свези пріятельства, кадъ
већь ово свето име на себи узмешъ, труди се
да га за свагда, као што треба, задржиши; єръ
неимати никаквогъ пріятеля, исто је тако руж-
но, као и често меняти ове. Неизкушавай прі-
атела са уштромомъ, нити пакъ жели, да си ве-
пробань. Праве пріятель познатиши изъ нуж-
де, коя је скопчана са обштамъ животомъ, и
изъ једнакости у бѣдама и неволјама; єръ злато
проба се у ватри, пріятель пакъ у нужди. Ис-
пунитеши дужности чистогъ и правогъ прія-
тельства, ако не чекашъ молбе н҃иове, но по-
могнешъ јимъ у увесно време незванъ. Тако-
ђе држи, да је непристойно, да се побѣђавашъ
злоставленіјама непріятеля, као и доброчинства-
ма пріятеля. Люби не само пріятель сожаља-
ваюће те у нужди, но и оне, који ти незавиде у
добру; єръ многи сажалој друге у нужди, у
добру иј пакъ видивши, ненавиде и чисто пузе.

Опомини се удалѣни пріятеля у присуству о-
сталы, да бы показао, да непрезирешъ ни нѣи
када одсутвују. У иошиву люби чистоту а не
великолѣпие, єръ она приличи пристойности, о-
во пакъ величаню. Люби умѣreno уживанѣ зем-
нога блага, а не прекомѣрно притяжаніе. Пре-
зири за благомъ грамзене, ово пакъ на свою
ползу употребити незнаюће люде; єръ они па-
те подобно онима, који доброгъ и виловитогъ
која имају, яшти га пакъ неуму, и тако зба-
џани а често и осакаћени бываю. Труди се да
богатствомъ получиши добра и имания, поклемъ
богатство је само кодъ онога, који стећи зна-
де, добра су пакъ кодъ онога, који је употреби-
ти снаде. Чествуй благо за два случаја, или
да накнадишъ свою какву велику штету, или
да помогнешъ добромъ пріятелю у нужди; за о-
сталы пакъ животъ люби га умѣreno. Люби
саданя, а жели будућа. Немой се никомъ све-
тити у нужди, єръ је срећа непостояна, а буду-
ћа су невидима. Чини добро поштенима, єръ
добро поштенима учинено је велико сокро-
виште; ако пакъ добро злима учинишъ, патити-
ћешъ као и они, који ране кучке, єръ кучке ла-
ју на своеј ранителју, као и на мимопролазеће;
неваљали пакъ чине зла свонима добротворима
равно као и непріятельима. Мрзи на оне, који
ти ласкају, као и на оне, који ти лажу, єръ и
једни и други чине штету нѣима вѣрујућимъ.
Ако любишъ пріятелј, који се само за твоје до-
бро стане радую, нећешъ имати никаквога, који
ће те у страданю пожалити. Буди разговоранъ
према онима, који ти се приближе, єръ прези-
рајући гордостъ једва ће слуге поднети, любез-
ни пакъ начинъ свакомъ је міо. Бытћешъ пакъ
разговоранъ, ако ниси инација, и ако неприста-
ешъ на гиљвъ други, башъ да бы се они и не-
праведно лютили; по ако се претрпиши за вре-
ме н҃иове лютине, па иј после изобличишъ.
Нити да се смеешъ много, нити да се предаешъ
смѣшнимъ дѣлима — єръ безвремено је жалост-
но на свакомъ мѣсту —; нити да си любитељ
пребацивания и секирања, кое тежко пада, нити
да волишъ подсмѣвати се, єръ ово гиљвъ раз-
дражује. Јоштъ већма чувай се мѣшаня у ве-
селю, и ако се гда на веселю десиши, устай
пре, него се опиешъ; єръ умъ виномъ занешенъ
то исто трпи, што кола свога кочијаша са
себе сваливша; єръ кола лишена управителя
движу се безъ никаквогъ реда, душа пакъ съ
умомъ зараженъ много грѣши. У великуду-
шю помысли да си безсмртанъ, а саданя при-
май, као смртанъ. О онима, са коима се же-

мишъ оправительити, разговарай штогодъ добро предъ другима, кои се съ ныма мѣшаю, єръ похвала в пріятельства, оговаранъ пакъ непріятельства почетакъ.

(Конацъ слѣдує.)

СУЗАКЛЕТВА

Филотте противъ В. Александра пре Христа око 320.

(Продуженіе.)

Александеръ сазове совѣтъ, но сынъ Парменіоновъ небуде позванъ, премда е другдашъ уредно и онъ присѣдавао. Даду дозвати Никонаха, кои све, што е братъ паводіо, потврди. Чиняше се дакле ясно, да нека сузаклетва противъ Александрова живота существує, но да х' в Филотта еданъ одъ главны сузаклетника, ние се дознати могло. Овай младый боляръ баше тако сайнога станя, да е саревновашъ свои садворяна лако побудити мого. У осталомъ онъ е радо себе за важнога человека издавао и безъ престанка отчине заслуге телаліо. Ово е оно извѣстно средство, коимъ се у немилость пада кодъ владаоца. Осимъ тога Филотта е здраво увредіо био Александра. Смѣшна суета кральва била е тимъ повређена, што е Филотта једномъ дрзновено изразіо се противъ тога, да е онъ Іошишевъ сынъ. Да е Александеръ жестіо се, кадъ му е тко съ презрѣніемъ о његовой назови-светини говоріо, и то свѣдочи, што е онъ то Филотти замѣравао. По томе Филотта е у великомъ уваженію стао кодъ войске, коя га е збогъ љегове храбости почитовала, и зато што е сынъ био наиболѣга у Македонији рођенога чиновника. Кои путъ се казни поданикъ само зато, што е врло силанъ; па му се неурачунава зло, кое е починіо, но кое е у станю учинити.

Дворяни, коима е стало было, да Филотта падне, непропусте ову красну прилику. Кратеръ е найживљ дѣлао, да се тако страховитога супарника опрости. „Господару, рече онъ кралю, кадъ башъ желите опростити Филотти, учините баремъ да осѣти, да сте о љеговой наимѣри извѣштени. Злодѣй вышега реда неће да се претрпљне опасности опоминѣ, но дарованога му опроштена. Представляюћи душа својої казњи, која га мимонѣ, злотворъ подражио злобу противъ онога, кои га е одъ смртно-

га ужаса ослободио, а невѣрствомъ новымъ жели се осветити. Дай Боже, да васть милость та скupo нестане; та и такви срца има, која се никаквимъ добочинствомъ немогу придобити, особито кадъ се чрезъ такова опоминију на неблагодарность свою. Тада є признателность третъ несносимый. Я бы воліо, да се Филотта найпре разкае, и тако у дужностъ поврати. Мыслите л' вы, да ће љеговъ отацъ на таквомъ великодушномъ поступаню благодаранъ быти? Онъ ће разгласити, да сте съни у љеговому милости указали, како бы се вѣровало, да є кривъ быо? Дакле и само помилованъ ваше сматрати ће се као неправица, којо ће Парменіо хтѣти осветити. Па да се немате вы бояти човека, кои е знао повѣренъ ваши војника придобити, кои се находи у станю, противстати господара свога сила?“ Тако гордога, тако властолюбивога краля рѣчи су ове поразиле. Сви дворяни изяве, да су Кратеровога мићніа и сви велегласно изрекиу, да се Филоттинъ поступакъ неда извинити, и да є више изгледа, да є кривъ, па да се на муке метне, како бы принуђенъ быо, свое једномышлѣнике одкрыти.

Краль ову пресуду у тайности даде хранити; па да се ништа небы досѣтіо Филотта, позове га на вечеру. Заиста є чудно, да є таковъ владѣтель, као што е био Александеръ, къ тому гнусномъ средству прибѣгао. Владѣтель пригонява кои путъ разумъ, онаква средства употребити, одъ какви бы се прости люди стыдали. Филотта е дакле налазио се при части, коя му е послѣдня у животу морала быти, па ние неујутно вѣровати могао; да є савршено у кральву милость повратио се. Докъ е несрѣтный питомацъ съ господаромъ своимъ пріятельски разговоре водіо, средства су се употреблявала за предварити сузаклетву; коњичко једно одѣленіе стављено е было на удобна мѣста, како Парменіо примѣтіо небы, тада у Мидіји са силомъ войскомъ бавећи се.

Филотта дође съ части кући својої, па ил што га савѣсть ние гризла, ил' што е држао, да є краль све забораву предао, тихо заспи. Но ние дуго уживао сласти сна; єръ стража садъ приспѣ, врата љегова нападне, уђе у љегову спаваћу собу, љега спопадне, те на руке и на ноге гвожђе му удари. Филотта съ мѣста дозна, да є љегова пропасть извѣстна и процвиліа: „Господару! Ярость мои злотвора надвывсила е доброту вашу.“ Друга жалба ние му

преко уста прешла. Садъ му лице покріо и та-
ко одирайте га у дворъ.

Сутра се предузме испытъ и по закону пре-
пирка. У ратно доба войска є судила о погла-
витима злочинствама; у мирно доба народъ є то
право уживао. Воинство є дакле Филоттино
дъло судити морало. Оно добые заповѣсть, ста-
вiti се предъ краля, а кадъ є се скучило, до-
нешено буде предъ очи войника мртво Димно-
сово тѣло. Тадъ се покаже краль, на кога є
лицу дубока жалост. **Инач** ертана была. Како се го-
сподаръ появio, тако су споляшно и пратоци нѣ-
гови изгледали. Кровавый мртвацъ, тужанъ краль,
снућени дворяни, све є яко удивљвало Маће-
доњце, незнаюће, шта се є сбыло. Но не за ду-
го остало у той неизвестности. Александеръ се
къ пьима съ овымъ словомъ окрене:

„У мало, драги воинци, је неизгубисте кра-
ля вашега. Тма несрѣбника полакомила се є,
животъ ми одузети, но Јомоћу добры богова
иоште самъ у животу. Кадъ бы на самрти быо,
найвећа бы ми печаль была, што васть награ-
дю нисамъ. Мыслили су зликовци, да ме лише
те утѣхе, да самъ вамъ признателность мою за-
свѣдоџio, а то ме є и найвише разгњвило на
те недостойне поданике, кои ми животъ изтрг-
нути шћаху. Како ћете се зачудити, кадъ вамъ
именовао будемъ умыслителъ тако свирѣпога
безчинia! Мужъ, кога є отацъ мой благодѣјни-
емъ обасипао, кога самъ я у найтешнѣ пріятель-
ство мое примао, кога самъ съ радосћу трудio
се на найвишій степень достоинства, до кога
поданикъ попети се може, подићи; једнимъ сло-
вомъ, противу мене сузаклео є Парменіо. Онъ
є сына свога подметую, овай пакъ навео є на
тай метежъ сила други бездѣлника, између кои
є и овде на земљи простртый Димносъ, кои,
страшени се люты мученія, самъ себи смрть за-
даде. Вы сте разпалъни таквымъ изложенѣмъ,
ужање влада съ вами и тежко вамъ є понятно,
да є могуће, неблагодарностъ тако далеко про-
стирати, но садъ ћете свѣдоџбе чути! Па ако
Филотта и ние именованъ међу осталима суза-
клетницима, ние то доволяњь знакъ невиности
нѣгове. Ни є л' доста къ тому увѣрену, да є
онъ једанъ бездѣлникъ, сматраюћи нѣговъ по-
ступакъ спрама мене? Да онъ зле намѣре имао
ние, бы л' онъ прећутао тайну, коју ми изъ то-
лико узрока, мене тичућу се, надлежи знати?

Шта? Докъ сви хите, да ме о грозећој опаснос-
ти извѣсте, јединий Филотта неузнемираша се,
шта се са мномъ догодити може. Б л' дозволѣ-
но поданику, тако се мало старати о сохрани-
нїу живота кральвога? Кадъ бы Богъ дао, да
ја што друго немамъ пребацивати Парменіовому
сыну осимъ небрижљивости! Та ј знамъ, да ме
онъ одъ срца мрзи и да є свагда слави мојој
завидиј. Онъ ние паметанъ био, да ту мрзостъ
и злобу покрива. Ние л' се са нећакомъ моимъ
у сузаклетву свезао? Ние л' за Атала, мoga
найжешћега непріятеля, сестру свою дао? Кадъ
самъ му писао, да ме є Јовиши усынио, онъ се
безобразно у одговору изясни, да онъ сажалује
судбу народа, кои є приморанъ живити подъ
владомъ човека, мыслећа да є што выше одъ
прочи смртни. Тадъ ми є валило овако край-
нију продрзљивость казнити, но жало самъ по-
губити човека, кому самъ найљпшу наклоностъ
оддавао. Разгонимо данасъ тако погибено прі-
јатељство, нештедимо онога, кои се паче, како
ће насъ упропастити. Вы ме често савѣтова-
сте, да се за личность мою старамъ, но где!
манъ ми се треба одъ оружјя варварски народа
бојати, нежел' одъ рођены мои поданика. Данасъ
ми дайте пуновѣрне знаке, да сте ми, као што
се немогу сумњати, доиста привржени. Позна-
ти су вамъ непріятель мои, казните јй, освети-
те ме.“

Овога слова предходице ласкале су вој-
никомъ, па се немогоше уздржати одъ суза,
пошто јимъ є Александеръ потврђавао, да бы
му умирућему јао было, да јй ненагради. Кадъ
јимъ є именовао сузаклетве участнике, у войсци
жуборъ и крика подигне се, найживљ узмућена
јаростъ съ негодованіемъ на свакога лицу вид-
на є была. Ту прилику употреби краль, да се
преслушају свѣдоџи, но будући да ови нису Фи-
лотту окривљавали, гњѣвъ одумине и мучанъ на-
стане. То се кралю несвиди угодно, те наста-
ви свой говоръ, наводећи сва она найсильнија
доказателства, која бы Филотту као кривца най-
прнъ издае представила. Затимъ прочита краль
писмо, у коме Парменіо двома сыновима своима
нала же: да се брину за лица њима привржена,
па да чине шта су предузели. Ова двоумна из-
речена толковао є краль како є хтѣо; јеръ Пар-
меніовъ сынъ Никаноръ, на кога є управљено
писмо, ние већ є у животу био.

(Продужене слѣдуј.)

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигопечатници у Београду.